

Γιώργης Α. Ἀριστηνός

Ἀποσπάσματα

Κάθομαι καί γράφω. Ἄναιρῶ — ἀποσυμπλέκω — διαλύω — ἐρίζω — ἐπιμένω ὅμως ἀδιάκοπα σέ τοῦτη τή γραφή, πού δέν εἶναι παρά τό ἀντίστροφο ἐκείνης τῆς πρώτης, ἐλεεινῆς ἀπόπειρας πρὶν κάμποσα χρόνια νά διατυπώσω, μέσ στό μελανό δωμάτιο τό συναίσθημα πού μοῦ στραγγάλιζε τή μνήμη. Ἐπιμένω νά περιγράψω ἐκείνη τή στιγμή, νά ἐδῶ ἐκεῖνο τό ἐνυπόστατο τασάκι ἀπό πορσελάνη γεμάτο σάπιες στάχτες, λέπια ἀπό συρρικνωμένες σαῦρες, πεταλοῦδες, ἀκτινογραφίες ἀποστεωμένων πόθων καί παραδίπλα ἡ μητέρα φοράει τό τσίτι μέ τίς πράσινες βούλες ἀκόμη, κοιτάζει τό ἄλλοπρόσαλλο πηγάδι καί κεντάει. Κεντᾶς, μανούλα, πρώτη ὄνειρωξη, καί ἀφευκτη ἐπαφή τοῦ πόθου μου, μαλάξεις τήν τρυφερή πλάση τοῦ γιούκα σου, λές παραμύθια καί κανακίζεις τόν γιούκα σου. Σέ κοιτάζω νά κοιτάξεις τή φωτογραφία πορωμένη ἀπ' τήν ἁμαρτία τοῦ καιροῦ καί παραλοῖζεσαι καί λές:

«Εὐγε Γεωργάκη, ἐγώ σοῦ πλέκω τήν ἐκπαγλη βράβευσή σου, σέ κείνη τήν κόκκινη, κατακόκκινη, πύρινη μάντα σοῦ λέγω. Εἶναι ἡ μάντα χρόνια τώρα τυπωμένη στόν ἀριστερό μας τοῖχο ἀφομοιώθηκε κι ἔρεψε ἀπ' τόν τοῖχο κρέμονται τώρα ξεφτίδια καί σπαράγματα.»

Στό κέντρο μᾶς κοιτάει τό ἀδυσώπητο βλέμμα σου, χαιρέκακε, ἰησοῦιτη, παμπόνηρε πατέρα.

15.1.75 Τά πράγματα ἀρχίζουν νά γίνονται σοβαρά. Νά ἐπιδιώξω νά γράψω τήν ἐπίδοξη στιγμή πού ἀνασκοποῦναι τή μνήμη — ἀναγραμματίζω *νμμη*. Τί σημαίνει πάλι αὐτό προβαίνει στή νοηματική του σύλληψη — τήν πολιορκῶ — τήν ἀλώνω. Πλαγιοδρομῶ, παραμένει ἡ ἴδια συμπάγεια. Μετατοπίζομαι, ἐξορμῶ, βυθίζομαι. Ἄνιχνευση καί ἰχνολάτση τῆς πληγῆς. Ἡ πληγή τῆς λέξης ἀσπαίρει, ἀιμορροεῖ. Τήν παραγκωνίζω, πρέπει νά ὑποχωρήσει, πρέπει νά συρρικνωθεῖ. Νιώθω ἔντρομος ἀπέναντί της, μέ πανικοβάλλει, μέ ἀφυδατώνει, μέ συντριβεῖ. Ἄναδιπλώνομαι καί καρδοκῶ. Ὁ ἐφιάλτης τῆς λέξης. Πρέπει νά τήν ταξινομήσω. Ἐλεεινολογῶ τήν ὑπαρξή μου. Μέ ὑπερβαίνει. Ὁ φθόγγος σέ ὑπερβαίνει, σέ λοιδορεῖ, χαριεντίζεται μαζί σου. Πυροδοτῶ τή λέξη — Ἄσφορῶ.

II. Στίς ὀχτώ συγκέντρωση στ' Ἀριστηνοῦ τό στέκι. Καταγράφω ὅπως μοῦ δίνεται μέσ ἀπ' τοὺς ἔλικες τοῦ μυαλοῦ μου. Στό βάθος ἡ βιβλιοθήκη. Ἀπόλυτη τάξη. Κεῖται ἀγλαϊσμένη καί μέ κοιτάζει. Οἱ γραμμές της συγκλίνουν σέ μιά τοπιογραφία ὠχρή, τά μάτια της δέν βλέπουν, ἐνδοσκοποῦν τή μοῖρα της. Ἐνοχλοῦμαι, συσπῶμαι, ἐξαρθρώνω τά μέλη μου, ἀναδιπλώνομαι, μυρμηγκιάζω. Ἀποτυπώνω τή φωτογραφία μας. Πολυκαιριασμένη, στημένη, ποζάτη, μνημειώνει τήν ἄχρονη στιγμή. Ὁ πατέρας θωπεύει τίς κνήμες του. Τί ἄραγε στοχάζεται; Ἡ κραβάτα θηλιά στό λαιμό σου Πατερούλη; Φοράει καπέλο, ἕνα ἐλάχιστο πορτατίφ. Δέν ἀνασαίνει, ψηλαφεῖ τό δέρμα του, τό ζουλαίει δῶθε-κεῖθε, μ' ἐκζήτηση ἀναλύει τήν πολιτική καί καταφάσκει. Ἐσὺ ὄρθια γαλανή στιγμή, κρατᾶς τόν ὦμο της καί ἔννοεῖς πολλά. Ἄσπρο γαρούφαλο στό ὑπόλευκο τῶν τοίχων εἶναι μιά κηλίδα αἶμα Μάριε! Μάριε καί Μάριε, ψηλό λελέκι, καρκίνοπαθής καί ὅμως εὐσταλής, τήν τίμα μορφή σου ψελλίζω τώρα δά... « Ἡ τέχνη εἶναι μιά μύχια στιγμή τῆς ἐμπνευσης, εἶναι ἡ γαλάζια κρίση τῆς ἐκσπερμάτωσης, εἶναι ὁ καίριος μεστωμένος σπασμός, εἶναι τό ἄχ! καί τό μάναμ' τοῦ ἀσπαίροντος κύκνου», ἔλεγες. Τώρα ψηλαφῶ τό νόημά σου κι εὐαγγελίζομαι τήν ἄγια σου κατακραυγή.

Ἡ μνήμη κηλιδώνει

τόν ἕκτακτο χορό

κι ἐγὼ στήν κλειδωσὴ τῆς
ἐμμένω καὶ πονῶ.

Σκαρῶνεις πρόχειρα στιχάκια, βγάζεις τὴ γλώσσα —πρασινόμαυρη μ' ἄσπρα στίγματα.α, ἔλκοπαθῆς κι ἠπατιτική— καὶ δακτυλοδεικτεῖς. Χαρακώνεις τίς φλέβες σου καὶ βγάνει σπέρμα. Ἐντρομη, πανικόβλητη, χαιρέκακη, φθισική καὶ δολερή μου Ἄ ρ ε τ ο ὕ σ α, Σέ προσκυνῶ. Μὲ ἐξῶθει, μὲ συμπίεζει, μ' ἐκμαυλίζει. Θά τὴν ἐμπαίζω, λοιπόν. Εἶσαι ἡ κυματόφερτη γελάδα τζάνεμ, ἡ ἑλικοβλέφαρη πάπια, κι ἐγὼ ἡ ἀργυραμοιβὴ συνείδηση, ἡ ψωφοδεὴς διαστροφή, ἡ κραταιότατη στύση!

Αὐτὸ πού σέ φουραίνει δέν εἶναι τὸ ἄγχος τῆς περιγραφῆς. Βυθίζομαι σὲ μιὰ ἀνάμνηση θαμπή. Ὁ δάσκαλος διατυπώνει μὲ ἔκτακτη σιγουριά τὸν θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ ἀντικειμένου, σάν νά ἀντιστέκεται πεισματικά στὴν ἄλωσή του. Στριφογυρίζει ντοπαρισμένο, ἄλλοτε ὀπισθοχωρεῖ, συσπειρώνεται καὶ μᾶς ἐμπαίζει. Πιὸ πέρα, ἀφουγκράζομαι τὴν χλαλὴ. Ἄνεσπερο, δημοτικὸ τραγοῦδι, ἀγράμπελη κι ἀγιόκλημα, νύχια παλινδρόμησέ μου μὴ στέργεις τὸ φθόνο σου.

11.2.75 Ὀνειρεύομαι. « Ἡ μνήμη, ἄπλαστο ζυμᾶρι, ἄσφαλο δοιάκι, κουντίζει τὰ βήματά σου Μάριε. Σάν σούρνεσαι παραλοῖσμένος τὸ χινόπωρο καὶ νιώθεις νά σέ ραπίζει τὸ χνῶτο τῆς γῆς, ἀνεμογκάστρι λές θά 'ναι. Σκύβεις καὶ σκουντουφλᾶς, γδέρνεις τ' ἄπεφθα γόνατά σου, μικρὸ παιδί μὲ τὸ σιδερωμένο γιακά καὶ τὸ σταυροδάκι στό λαιμό. Τρισαχαιριτωμένε Σατανά μου, μελαχρινή μου τύψη, ἄερίνο μοτάκι τ' Ἄναπλιού. Τί γίνεται, σέ λέγω, τὸ χωραφάκι τῶν παιδιῶν; Ἄνθίζει ἀκόμη ὁ ἀετός, τὰ Τσέρκουλα κι ἁμπάρριζες; Μιά βραδιά τὰ Παληάριασα! μού χαάσανε τὴν ντάπια!

Ἄι κουτσοδόνη, μαυριδερό μουτράκι, ὄνειροκρίτη καὶ μελαλή μου. Τέτοιό χαμσίني σου ξεπατώνει τὰ σκέλια; Δέν εἶναι χαμσίني, μ' ἀπαντᾶς, μόν' τ' ἀεράκι τῆς κληματαριάς, τῶν Ντελμπεντέρηδων ὁ Μπάτης.

Ἔδοξε νά πεθάνεις, λοιπόν. Συνείδηση εὐάλωτη. Πανικόβλητη φόβε. Μισοσεῖς ζαβλακωμένος στὰ ριζὰ τῆς ταπεινότητος, παιδεραστῆς καὶ ὁμοφυλόφιλος, ἀνάν καὶ νεκρόφιλος, ἐξάισιε τυμβωρύχε. Τί χαιρέκακη ζηλοτυπία πάλι αὐτή; Ἀποπατεῖς καὶ κλαῖς. Τρῶς τὰ νύχια καὶ μηκτυρίζεις τὸν κόσμο. Τίς προάλλες, μού 'λεγε ἐμπιστευτικά σφυρίζοντας στ' αὐτί μου ὁ Γεωργάκης, σύρθηκε σάν ἐρπετό μέχρι τὴν πόρτα ὁ Μάριος, μανίζοντας ἄπ' τὴν χαρμάδα. Τί πλοῦτος ζωῆς, τίς πλησμονὴ θεσπέσιων ὀνειρών, πτυχώσεις κι ἀνεμοσκορπίσματα καὶ ἑλεινολογίες, σιωπές παράφορες, κι ἀνήκουστοι λαρυγγισμοί. Τοῦ κλείνεις τὸ μάτι ὄλο μυστήριο καὶ μαμπεσιά. Κοίτα, Γεωργάκη, καὶ μόλις βγαίνει ὁ ρόγγος! Τὰ πόδια σέ σχῆμα προσευχῆς κι ὁ μαῦρος πόθος εὐλαβικός Μουεζίνης. Κατάνυξη τῆς ψυχῆς, Ἄγια Παρασκευή, κι ἀνάσταση, κι ὀρθρινὴ καμπάνα. Ὁ Μάριος παρορμητικὸς σάν πάντα, ἀσελγῆι στό ὄνειρο. Ψαῦει μὲ ὀδῶν τίς ἐσχάτες μαρμαρυγές τοῦ πόθου. Τὸν πνίγει ὁ καημός, τὸν θέλγει ὁ Ναός, τὸν ἐκμαυλίζει ὁ πόνος. Ἄναρχιέται εὐέλικτα στό Ἄγιο Βῆμα τῆς κόρης πού ἀμάρτησε. Μεταλαβαίνει τὸ μυστήριο. Μετέχει στήν οὐσία τῆς ἀγαπητικῆς σχέσης. Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ Μάριος «ἐκτονώνεται ἀκραιφνῶς».

12.2.75 Κι αὐτὰ σάν μικρές, πάλλευκες, κύκνειες οἰμωγές. Δέ θά σταματήσει ὁμως ἐδῶ. Οἱ λέξεις, ὄρεσίβιοι χαφιέδες, παραδοκοῦν νά τὸν καρφώσουν. Ποιὸ τὸ μυστήριο, κι ὁ καημός καὶ τ' ἀσήκωτο ντέρτι; Μέγας πόνος ἀναθρώσκει στὴ ψυχὴ του. Ἄγανακτεῖ, ἐκρήγνυται, ὅμως ὑπομένει. Ἰχνογραφεῖ κύκλους γύρω ἄπ' τίς λέξεις. Ντέρτι. Νύξη — τύψη — εὐχέλαιο — ρωγμὴ — τερατογέννεση — ἴχνος — εὐλογημένο ἀντίδωρο τὰ γράμματα, καὶ μετοχὴ καὶ ἐνοάρκωση.

Ποιά νύχια, τί μ' αὐτὸ καὶ ποιὰ κατάδυση στὶς μύχιες ὑποψίες, στοὺς ἀνάερους κρότους, στὶς ἀβέβαιες χειρονομίες; Πῶς νά τὸ ξεπατώσεις τ' ἄπαρτα τειχιά, τὰ ἀμετανόητα κάστρα, πῶς νά πονέσεις τὸ πορνεμένο ἄδικο; Ἐδῶ στό ἐλάχιστο ἐνδιάτημα πού στεγάζει τὴν ἀνεξαγόραστη τύψη, καμιά ρωγμὴ, καμιά ψυχὴ, κανένας σάλος.

Ἐφυολόγημα κακόγουστο, ἀσελγεία χοντροκοπιᾶς, σταυροκοπήματα καὶ ἱκεσίες.

Ὁ Μάριος ζοδεύεται σ' ἀνούσιες ἀγοραπωλησιές. Ὁρέγεται τὸ μῦθο, πού τοῦ συλλάβιζαν στὴν ἐκπαγλῆ

εφηβεία του. 'Ορέγεται τόν κωφάλαλο μύθο. 'Ορέγεται τό ξεστρατισμένο όνειρο. Πονάει ν' άρπάξει τή φευγαλέα στιγμή τής ιδέας. Γι' αυτό διαστρέφει τίς άφηγήσεις του, κοπανάει τίς λέξεις, βιάζει τά γράμματα, άνασυνθέτει τούς φθόγγους. Τινάζει τό άκόντιο κι αυτό σκορπίζει στούς πέντε άνέμους. Ξεκινά άπ' τήν άρχή, τούς πρώτους άδέξιους σπασμούς άδερφε μου. Σάν πελεκάς τήν πέτρα κι μορφώνει τό σχήμα τού καημού σου, εύφάνταστε ραβδοσκοπέ, περιούσιε Κάλχα, τούτο δέν είναι τό αίμα, πού σπαρταράει στίς μισαίνιες πλάκες; Νά προχωράς, διατάξεις, στρίψε τό βλέμμα άλαφιασμένο λαγουδάκι, ψηλαφείς, ενδέχεται νά ψηλαφείς, χαιδεύεις τίς ανάγλυφες φλέβες σου, δέν...

Και ξέρει, τό αισθάνεται σάν πέτρα άσήκωτη στά εύρωτα σπλάχνα, πώς κάπως έτσι, στήν αιφνίδια στροφή, στό μούσρωμα τού Πόντου, στά πρώτα ψελλίσματα τού άγριου παιδιμού, εκεί ριζώνει και πετάει κλωνιά φτελιάς ή άναπάντητη άπορία. Κι ό διάλογος "Άγιε Κουρσάρε, σκυλευτή τού πολυέλαιου τής δαιίας εκρατίας, είναι τό σώμα πού ριγά στήν πρώτη εχέμυθη έξομολόγηση.

Κι όλα αυτά πρέπει νά πάρουν ένα σχήμα. "Ως τότε οί άμετροέπειες κι ή σύγχυση, τά σκιοφωτα κι οί πονηρές λοξές ματιές, περπατησιές άβέβαιες, τσαλαβουτήματα σέ θολές κι άκάθαρτες γούρνες, Γλιγγοι και σκοτοδίνες, στρεβλά όράματα, φαντάσματα σ' άγρια ενύπνια, τό μάτι σκοτεινό, πρεσβυωπικό, τετραγωνισμένο, κι ό κόσμος, ό κόσμος σου Μάριε, πηλός εύάλωτος κι ύποχωρητικό.

Νά μιá άπρογραμμάτιστη είσαγωγή. Προετοιμάζει δά τ' άδιόρατο πλαίσιο, κάτι σάν σύγχυση ή διαπίδυση όρίων ή άλλιας άμφίπλευρες συναλλαγές. Καμιά, θά 'λεγα, συμπάγεια στεγανών. Πώς προχωράει ό σκύουρος στήν πανικόβλητη φυγή του; "Η τό παχυλό άρνί καθώς όσμίζεται τόν άναπόδραστο κίνδυνο; Παθαίνει, λέν, άλοιθωρισμό, σάν τό μαχαιρι τού σακατεύει τόν σγουρό τού τράχηλο. Δέστε τό θύσιο τέντωμα τού άρνιού, κάτι σάν κράμπα τής ψυχής, πού δέν στέργει νά άναληφθεί. "Η περίπτωση αότη μ' ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Τό μαχαιρι, τό τσεκούρι, ό γκασμάς, τό λείο ρόπαλο δέν κάμουν χατίρια στήν ταχύτατη κι αιφνίδια φορά τους. Τό άρνι, πού 'ναι άλλου σύμβολο άγάπης, ούράνιας εύδαιμονίας, ενδόσιμο πά νά πει χριστιανικό, λυγίζει τά μπροστινά του πόδια και καταρρέει σάν άδειο σακι. Μετά ακολουθεί τό γδάρισμα πού 'ναι έπιγονή δουλειά. Κάποτε ξεκολλούν λουρίδες άπό ψίχα κορμού, τό φρέσκο αίμα ψιχαλίζει τό θγλαστό τοπίο. Νά μιá τοπογραφία αίματος, ζερβά ό χάρος πάει ν' άχνίσει, ψηλότερα στήν άκρα τής φτελιάς πού ριπίζει τό θόλο ένα πουλι παμπάλαιο άναδιπλώνει τά φτερά του. Κει δά, σάν νά όσμίζεται τόν κίνδυνο, έλάχιστο στερνοπούλι πώς λοξεύει τή ματιά; Τ' άρνι, τό πουλι, τό στερνοπούλι, δέν είναι ό χάρτης, παλλαϊκό, τής πολυπράγμονος ψυχής μας;

Τό ενύπνιο

"Όνειρο μεσημβρινό! Μάχη εκ τού σύνεγγυς. Δυό κατάδικοι τού κοινού Ποινικό δικαιο σέ χτυπούν. Λουρίδες τό δέρμα, λουρίδες μαύρο αίμα. Γιαταγάνια γιαννιώτικα, σουγιάδες κρητικοί σάν ενύπνιες στιγμές φάνουν στάμνες σέ φρέσκο πρόσφορο. Κομμάτια κρέας λαχταριστό, μυρωδάτο, δές... Τό μισάνοιχτο παράθυρο, "Ομηρική Βελερεφόντη, ξανοίγει όπές άνένδοτου γαλάζιου... πού τό βιάζει μιá καπνοδόχος. Χύνεις άναφλέυτα μαλλιά, μαύρη μνήμη τού άλλου χειμώνα.

Τώρα νά τρέξω, και πώς μ' άδράχνεις στέλλα, έτσι περίφροντι κι ενδοστρεφή, άναδιπλώνεις βλέφαρα σεμνά κι εγώ σου διηγίεμαι. Μου λείπει τό περίγραμμα τής μορφής της. Κάποιες μνήμες, άβέβαιες, θολές, καρφώνονται και σου πληγώνουν τό ύπογάστριο. Λαγόνια πανίσχυρα, θηριώδη, άγρια, στραγγαλίζουν τόν αυχένα. Γελάκια πρόστυχα, λουλούδι θεοπόρφυρο τού Μπαχτσέ μου, παίζεις έσύ, πουτάνα τής δδύνης μου και δρέπεις άστρα. Λέω, πώς νά τό πώ, καμμέ, πίνω χυμούς κι άνασκοποπίζω σαλιγκάρια. "Ελεεινολογώ τσ' άστοχασιές σου, μπάσταρδο χαμίνι, τού σοκακιού. Λαθρόβια τύψη. Τι φής; Λοξές ματιές, τού πόντου άντιλήρισμα, άχός τού πρώτου νοϋ, εγώ γινάτι άμετάπειστο και στείρο, λιάζω τά σκέλια μου στου κοπρόσκυλου τήν ύλακή, άει ενδεία ξύνοικος. Αύριο, αύριο τά ξαναλέμε χαμαιτυπείο τής εκκλησιας μου, άμβωνα τής γαλανής μου τρέλας.

Τό πλοίο τής γραμμής

Τό έσπέρας απέπεμψε τούς άλλους δύο, και εκράτησεν μόνον έμέ πλησίον της. "Ενθυμούμαι άκόμη όποίαν εντύπωσιν έκαμεν επί τής παιδικής μου φαντασίας ή πρώτη εν τή εκκλησία διανυκτέρευσις, έτσι πού σταυροπόδι άχνή παρέα, ό Γιώργος, ό Νίκος, ό "Αντώνης, τεντωμένα τά ζυγωματικά, τελετουργούσαμε τήν άγια περιφορά τής εικόνας. Δέν μπορεί παρά νά παραπέμψεις σέ άνάλογες —όδυνηρές και

εναγώνιες— σελίδες του ήμερολογίου του Ποιητή μας. Είναι ένας τόπος, ξεπατωμένος απ' τις έκσκαφές, τὰ μπάζα, φαγωμένα από την υγρασία παλιοσίδερα κι άλλα εύτελη αντικείμενα. Έδω, καθώς ο Μπάτης μαλακώνει τή ψυχή σου, και τ' άτακτα χαρτιά μνημειώνουν ένθικόφρονες στιγμές, γαλανόλευκες έξάρσεις... Δώθε από τις ύλακές και κείθε από τή σπορά του όνειρου, κείσαι άνάερος, άέρινος σχεδόν, διαμπερής ή «τρύπιος», κολυμβάς άρτιμελής κι άκέριος σε γαλάζιο κι ούτε, άδιευκρίνηστο μιά άπόχρωση άραιή, πού φθίνει, κάτι σαν κάθοδος ύπερβατή, ένα κάτι πού άρθρώνεται κι όμως λοξά κατολισθαίνει, άνάσα από πρόβατο παχύ, μέ πτίλωμα άγγελικό έτοιμο νά σκορπίσει, κι είναι ο καιρός μελαχρινός, σ' άχένες έτοιμόροπους, κι είναι άσαρκο χέρι μέ μαγκάλι — ύπνώττεις τζάνεμ;— κι άγαλμα διφορούμενο πού ο Πήγασος τραβάει τά γκέμια, έτσι οξύμωρο, πενθοβαρές, πού πάει για πάνω και παλινδρομεί· είναι μιά νεκροφάνεια ζωής, σταμάτημα αϊφνίδιας ροπής άργόπρεπο· βημάτισμα άγκυλωμένο άνάερα, κουτσό περπάτημα ενός κύκνου, άνάβλεμμα προς, και μετά και πάλι αντίδρομα είδωμένο, ή λέξη πού μισο-ειπώθηκε και ή τύψη επιστραμμένη, έτσι σαν παριά νωπού παιδιού άπορημένου, κι είναι ή περιφορά, κι είναι ή εικόνα. Πώς μέσ απ' τά μπάζα φυτρώνει τό ναϊδριο, τόπος γερής κατάνυξης κι άκμαίας προσευχής;

Γιώργης Α. Άριστηνός

Νίκος Χουλιάρης

λιθογραφία (50X65) σε 200 αριθμημένα και ύπογραμμένα άντίτυπα
για τούς φίλους του τραμ

τιμή: 1000 δρχ.

Στή Θεσσαλονίκη: Έκδόσεις ΕΓΝΑΤΙΑ, Άλ. Δελημούζου 7 Τηλ. 265-985
Στήν Άθήνα: Βιβλιοπωλείο GAZETTE, Σόλωνος 30 Τηλ. 3609896